

Asia: VN/27825/2022

Lausuntopyyntö asetusmuutoksista juomavesidirektiivin täytäntöönpanemiseksi

Yleistä

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto uudelleenlaaditun juomavesidirektiivin 2020/2184 täytäntöönpanoon liittyvistä asetusmuutoksista. Asetuksilla tarkennettaisiin hallituksen esitystä HE 196/2022 vp eduskunnalle laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Lausuntopyyntö koskee seuraavia asetuksia:

- valtioneuvoston asetus talousveden tuotantoketjun riskienhallinnasta (uusi)
- valtioneuvoston asetus terveydensuojeluasetuksen (1280/1994) muuttamisesta ja
- sosiaali- ja terveysministeriön asetus talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (1352/2015) muuttamisesta.

Riskienhallintaa koskevalla uudella valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin talousveden tuotantoketjun riskinarvioinnista ja riskienhallinnasta sekä talousvettä toimittavan laitoksen omavalvonnasta. Omavalvonnan avulla talousvettä toimittava laitos mm. seuraisi riskienhallintatoimenpiteiden toimivuutta. Terveydensuojeluasetukseen sisällytettäisiin vedenjakelualueetta ja talousvettä toimittavan laitoksen toiminnan hyväksymistä, talousveden laatuun liittyviä poikkeuksia sekä EU:n toimielimien saataville laadittavien tietokokonaisuuksien sisältöä koskevia tarkempia säännöksiä. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädettäisiin entiseen tapaan talousveden laatuvaatimuksista ja laatutavoitteista sekä valvonnasta uudet talousvedestä valvottavat muuttajat huomioon ottaen. Asetukseen sisällytettäisiin rakennusten vesilaitteistojen riskienhallinta sekä siihen liittyvä Legionella-bakteerin toimenpideraja talousvedelle ja lämpimälle käyttövedelle. Asetuksella säädettäisiin myös mm. viranomaisten tietokokonaisuuksien raportoinneista sekä veden käyttäjille tiedottamisesta.

THL katsoo, että esitetyt asetusmuutokset ovat olennainen osa juomavesidirektiivin täytäntöönpanoa. Direktiivin velvoitteiden jaottelu kolmeen eri asetukseen on perusteltua. THL haluaa kuitenkin seuraavassa tuoda esille muutamia, tärkeäksi havaitsemiaan huomioita.

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi terveydensuojeluasetuksen (1280/1994) muuttamisesta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

10 c §, Tietokokonaisuudet

EU:n toimielimien saataville laadittaviin tietokokonaisuuksiin tulee sisällyttää tiedot sellaisista häiriötilanteista, jotka ovat kestäneet yli 10 peräkkäistä päivää ja vaikuttaneet yli 1 000 ihmiseen. THL esittää näiden tarkentavien kriteerien sisällyttämistä pykälän 1 momentin 5 kohtaan.

Liite 1

Ensisijaisina tiloina käytettävien rakennusten vesilaitteistojen riskienhallintaan liittyvän Legionella-bakteerin seurannan tulokset ovat terveydensuojelulain 19 b §:n 5 momentin mukaan talletettava saman lain 20 §:n 2 momentissa tarkoitettuun tietojärjestelmään, josta ne voidaan koota EU:lle laadittavaan tietokokonaisuuteen. THL:n mielestä on epäselvää, ovatko myös terveydensuojelulain 19 b §:n 2 momentissa tarkoitettut tiedot toimenpiteistä rakennusten vesilaitteistojen riskien ennaltaehkäisemiseksi, poistamiseksi tai vähentämiseksi saatavilla seurantatulosten kanssa samasta tietojärjestelmästä. THL pyytää tätä kohtaa tarkennettavan.

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi talousveden tuotantoketjun riskienhallinnasta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

2 §, Vedenottamon määritelmä

Hyvälaatuista pohjavettä voidaan johtaa käytettäväksi sellaisenaan talousvetenä, mutta pintavettä joudutaan aina puhdistamaan ennen kuin siitä saadaan talousvettä. Pintaveden desinfiointivaatimuksesta säädetään STM:n talousvesiasetuksen (1352/2015) 11 §:ssä ja lausunnolla olevan ehdotuksen mukaan jatkossa muutosasetuksen 20 a §:ssä. THL pyytää harkitsemaan, olisiko 1 momentin 1 kohdassa säädettyä vedenottamon määritelmää syytä tarkentaa tältä osin.

Liite 3, 3.1 Sameus

Sameuden toimenpideraja esitetään suodatuskäsittelyn jälkeen mitattuna. Suodatuskäsittelyä ei ole kuitenkaan tässä asetuksessa määritelty. THL katsoo, että joko asetuksen määritelmässä tai asetuksen soveltamisoppaassa olisi tarpeen tarkentaa, millaisia vedenkäsittelyn yksikköprosesseja sameuden seurantavelvoite kattaa pintavesilaitoksilla, tekopohjavesilaitoksilla ja pohjavesilaitoksilla. THL myös haluaa korostaa sameuden trendiseurannan tärkeyttä kaikissa tilanteissa, myös silloin, kun sameuden toimenpideraja ei ylity.

Liite 3, 3.2 Somaattiset kolifaagit

Somaattisten kolifaagien toimenpiderajan yksikön lyhenteeksi on esitetty englanninkielistä termiä (PFU, plaque forming unit). THL katsoo, että vesimikrobiologiassa jo aiemmin yleisesti käytetty suomenkielinen lyhenne ”PMY” sopisi tähän käyttötarkoitukseen paremmin tarkoittaen käyttötarkoituksesta riippuen joko pesäkkeen muodostavaa tai plakin muodostavaa yksikköä.

Kohdassa esitetään, että seurantaan voisi käyttää standardimenetelmää SFS-EN ISO 10705-3. THL huomauttaa, että standardimenetelmää ISO 10705-3 ei ole vahvistettu eurooppalaiseksi (EN) eikä kansalliseksi (SFS) standardimenetelmäksi eikä sen yhteydessä voi käyttää tunnusta SFS-EN, vaan standardin nimi on esitettävä muodossa ISO 10705-3.

Somaattisten kolifaagien tutkimiseksi talousveden raakavesistä ei ole käytettävissä yhtä kaiken kattavaa standardimenetelmää, vaan tämän muuttujan tutkiminen vaatii kahden erillisen standardimenetelmän yhteiskäyttöä. Raakavesinäytteen konsentroitimenetelmä voidaan ottaa käyttöön standardin ISO 10705-3 mukaisesti ja konsentroidun vesinäytteen plakkilukumäärä voidaan määrittää standardin SFS-EN ISO 10705-2 mukaisesti. Edellä mainitusta syystä THL katsoo, että näiden standardimenetelmien yhteydessä on tarpeen käyttää sanaa ”ja” nyt käytetyn ”tai” -sanan sijasta.

Juomavesidirektiivin 2020/2184 liitteessä III esitettyjen muuttujien määrittäystä koskevien eritelmien johdosta THL pyytää harkitsemaan, olisiko asetukseen syytä lisätä huomautus, että somaattisten kolifaagien osalta tulee huomioida, mitä terveydensuojelulain 49 a §:ssä on säädetty tutkimuslaboratorioista. THL:n näkemyksen mukaan edellä mainitun lain nojalla säädetyn Valtioneuvoston asetuksen (152/2015) 5 §:n kolmas momentti koskee somaattisten kolifaagien määrittäystä.

Lausunto luonnoksesta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen muuttamisesta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Liite III, Määrittämenetelmät, kemialliset määritykset, menetelmien vähimmäissuoritusarvot

THL haluaa kommentoida kemiallisten määritelmien vähimmäissuoritusarvoa, jossa edellytetään, että käytettävän määrittämenetelmän määrittärajana on oltava enintään 30 prosenttia muuttujan enimmäisarvosta. Tämä on hyvä määrittelmä yhden yhdisteen sisältäville muuttujille, mutta jos yhteisteitä summamuuttujassa on 4 (THM ja PAH), 5 (HAAS), 20 (PFAS) tai tätä suurempi määrä (torjunta-aineet), niin tämä ei juurikaan opasta, miten LOQ pitäisi asettaa yksittäiselle yhdisteelle. Nykyisen määrittelmän mukaan esimerkiksi PFAS-yhdisteille asetettava määrittäraja 30 ng/L ei ole yksittäiselle PFAS-yhdisteelle informatiivinen suhteessa raja-arvoon. THL katsoo, että määrittelmää tulee tarkentaa. Jos määrittelmää ei anneta, laboratoriot joutuvat ”arpomaan” yksittäisille yhdisteille vaadittavia määrittärajvoja.

Liite III, Kemialliset määritykset, taulukko 2

Haloetikkahapoille (HAA) ja PFAS-aineille ei ole määrittelyä sitä, koskevatko suoritusarvot summaa vai yksittäisiä yhdisteitä. THL katsoo, että nämä pitäisi asettaa samalla tavalla kuin PAH:lle ja THM:lle ("(3) Suoritusarvot koskevat yksittäisiä aineita, jotka on määrittelyä 25 prosenttiin muuttujan enimmäisarvosta."), mutta %:t yksittäisille HAA- ja PFAS-yhdisteille muuttujan enimmäisarvoista pitää määrittellä erikseen.

Miettinen Ilkka

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL - THL/Terveysturvaajat